

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polii. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrto leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrto leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 2. oktobra 1872.

O b s e g: Goveja kuga zopet pred našimi durmi! — Kako strd brez voska dobiti iz satovja. — Postava za Kranjsko deželo zastran rabe, napeljevanja in odvrčanja vodá. (Dal.) — Poročili o Matičinih zborih. — Zapisnik o številjenji glasov družbenikov Slovenske Matice. — Občni zbor Glasbene matice. — Slovensko slovstvo. — Národne črtice. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Goveja kuga zopet pred našimi durmi!

Od ministerstva Ogerskega in od vlade Hrvaške došlo je c. kr. deželni vladí Kranjski poročilo, da iz Bosne — Turške se je čez Granico vojaško pritepla goveja kuga ali devotogubnica (Rinderpest, Löserdürre) na Ogersko in Erdeljsko in pa — kar je našim slovenskim deželam najnevarniše — celó že v Slavonijo v Virovitiško županijo.

Najhujša, najbolj kužna in najbolj mórna bolezen je tedaj blizo nas! Ta kuga, ki se pri nas nikoli sama po sebi ne začne, ampak le zmirom iz Turškega, Ruskega itd. zanese, je pa tem bolj nevarna zato, ker se skrivé pritepe kakor tat in ker nimamo nobenega zdravila za-njo.

Pred malo leti se je mislilo, da ta kuga napada samo govejo živino in druge ne, zadnja leta pa so skušnje učile in dr. Bleiweis je to po skušnjah na Kranjskem dognal, da tudi ovác in kóz se loti ta bolezen. Ne tedaj samo goveda, temuč tudi ovce in kozé zatrosijo dalje to kugo; al tudi ne samo živa živina jo zatrosi, temuč tudi od crknene ali zaklane vse to, kar pride od njenega života, tedaj koža, parklji, repi, ovna, in se vé da tudi mesó in vse drugo, pa tudi krma in stelja, ktero je oskrunila. In tudi človek, ki je pri taki kužni živini bil, prenese jo v svoji obleki, po svojem obuvalu itd.

Sto potov je tedaj, po katerih se ta kuga iz dežele v deželo, iz kraja v kraj prenesti more. Zato se ta kuga le tudi malo po malo začne; izprva zbolí eno ali dvoje živinčet, ki so kugo našli, in še le potem, ko zopet ta pridejo v dotiko z drugimi ali z ljudmi, jih zbolí po več, dokler se nazadnje ne razširi tako kakor iz majhne iskrice postane velik ogenj.

Pri vsej tej hudobnosti te kuge imamo zato vendar eno, pa gotovo pomoč v svojih rokah, — al vsi se moramo te pomoči poprijeti, in ta pomoč je: nikakor ne blizo pustiti tuje kužne živine, ne okuženih živinskih delov, in ne okuženih ljudi.

Naj tudi krog in krog razsaja ta kuga, — ako živino svojo in sebe in svoje ljudi zapreš pred njo, nič ti ne more!

Glejte gospodarji! to je velika tolažba za vas; al zato je pa tudi dolžnost vaša, na vso moč varovati se, da kuga do vas ne zleze. Če ni nič dotike, nič ne bo kuge! To si zapomnite, gospodarji, kajti ta kuga ne pride po zraku (luftu) čez vas.

Hrvati so nam sicer ljubi sosedi, dragi sorodni bratje; al sedaj se je posebno tistim našim krajem, ki

so na meji hrvaški, skrbno treba varovati, da kako kužno živinče ali sicer kužno blago ne pride čez mejo k nam.

Strah nas je posebno, da ne bi sebični kupovalci in barantači grozne kuge zasejali v našo deželo.

Kolikor nam je znano, dozda prav na Hrvaškem še nimajo goveje kuge; al v Slavoniji, tedaj le malo stopinj od Hrvaškega, jo imajo, in ko bi trenil, jo lahko dobijo tudi na Hrvaško, ako ne pazijo z vso ostrojtjo. Ko pa prerije na Hrvaško, tudi naše dežele, ki se stikajo s Hrvaško, niso več varne. Dolenci naši črnomaljskega in novomeškega okraja imajo o tem dosti žalostnih skušenj.

Postava od 29. junija 1868. leta zoper govejo kugo je ostra, in to je prav. V §. 3. ukazuje, da se meja zapre, kedar se kuga deželi bliža; ko pa je kuga že manj ko 3 milje daleč od meje, takrat zadobi §. 27. svojo moč, kateri ukazuje, da okolica 3 milje od kužnega kraja veljá za mejo kuge. Cesarska gosposka določi to mejo tako, da vse vasí in vsi kraji s pašniki in vodami vred se oklenejo v to mejo. Okrajna gosposka pa določi tudi vse drugo, česar je potreba, da se zabrani kuga, da ne pride v deželo, ali zatare, če se je po nesreči vendar zatepla v deželo.

Vendar je vsa postava in vsa moč gosposke preslaba, če jej ne pomaga vsak, naj ima živine kaj ali ne, kajti skrivnih in goljufnih potov je veliko, ki se zabraniti dádo le tedaj, ako vsak pošten človek je takrat tako rekoč varh proti tej grozoviti kugi.

Da bi tedaj to na meji hrvaški vsi naši ljudje bili in bi pazili na vse, kar nam utegne to bolezen zanesti v našo deželo, zato so pisane te vrstice. Naj so opomin vsem domoljubom! Kugo zabraniti, da ne pride, je lože kakor začeto zadušiti.

Sklepamo pa te vrstice z željo, naj bi se vladi hrvaški posrečilo, brž zatreti govejo kugo, da dežele trojedne kraljevine ne trpijo veliko škode, pa tudi sosodne jim naše dežele obvarujejo hudih nadlog.

Ako hrvaška vlada brez milosti ostro izvršuje postavu, in mi na Kranjskem, Primorskem in Štajarskem skrbno čujemo nad svojimi mejami, kmalu utegne konec biti Bosniški morivki.

Postava pa velí, da se tudi vsa taka, če tudi zdrava živina, ki je bila v dotiki z bolno, brez milosti pobije. Glejte, kakošna nesreča je to!

Kako strd brez voska dobiti iz satovja.

Gosp. Hruška na Moravskem je že pred 20 leti iznajdel mašino, po kateri se spravi strd ali med